

Kohtuasi C-35/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

19. jaanuar 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Varhoven kasatsionen sad (Bulgaaria kõrgeim kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. detsember 2020

Kassatsioonkaebuse esitaja:

„Konservinvest“ OOD

Vastustaja kassatsioonimenetluses:

„Bulcons Parvomag“ OOD

Põhikohtuasja ese

Vaidlus küsimuses, kas on lubatav, et põllumajandustoote või toidu geograafiline tähis registreeritakse üksnes liikmesriigi riigisiseste õigusnormide alusel ja on kaitstud vaid riigisiseste tsiviilõigusnormidega, olenemata määrusega nr 1151/2012 liidu tasandil vastu võetud kaitsenormidest.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT 2012, L 343, lk 1; edaspidi „määrus nr 1151/2012“) tõlgendamine ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti b ja kolmanda lõigu alusel.

Eelotsuse küsimus

Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta artikkel 9

lubab muudel kui viidatud sättega reguleeritud ajutise kaitse andmise juhtudel kasutada kõnealuse määrusega hõlmatud põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähiste registreerimiseks ja kaitseks riigisisest süsteemi ning kas viidatud säte annab liikmesriikidele õiguse kohaldada kohtuasjades, mille ese on geograafilise tähise registreerimise liikmesriigis määrusega nr 1151/2012 hõlmatud põllumajandustooteid ja toitu tootvate ja turustavate kohalike ettevõtjate vaheline vaidlus sellisest geograafilisest tähisest tuleneva õiguse rikkumise üle, muid paralleelselt kehtivaid riigisiseseid õigusnorme (analoogiliselt kaubamärkide suhtes kohaldatava paralleelse süsteemiga)?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT 2012, L 343, lk 1; edaspidi „määrus nr 1151/2012“), artiklid 2, 5 ja 9

Viidatud Euroopa Kohtu praktika

Euroopa Kohtu 8. septembri 2009. aasta otsus Budějovický Budvar (C-478/07, EU:C:2009:521, punktid 114–117)

Euroopa Kohtu 7. novembri 2000. aasta otsus Warsteiner Brauerei (C-312/98, EU:C:2000:599, punkt 50)

Euroopa Kohtu 7. mai 1997. aasta otsus Jacques Pistre jt (liidetud kohtuasjad C-321/94, C-322/94, C-323/94, C-324/94, EU:C:1997:229, resolutsioon, punkt 1)

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Zakon za markite i geografskite oznachenia (kaubamärgi- ja geograafiliste tähiste seadus; DV nr 81, 14.9.1999, kehtetuks tunnistatud, edaspidi „ZMGO“), artiklid 51, 53, 57a ja 76

Prehodni i zaklyuchitelni razporedbi kam Zakona za izmenenie i dopalnenie na zakona za markite i geografskite oznachenia (kaubamärgi- ja geograafiliste tähiste seaduse muutmise ja täiendamise seaduse ülemineku- ja lõppsätted; DV nr 61, 2018, edaspidi „PZR ZID ZMGO“), § 8

Zakon za prilagane na Obshtata organizatsia na pazarite na zemedelski produkti na Evropeiskia sayuz (Euroopa Liidu põllumajandustoodete turu ühise korralduse rakendamise seadus; DV nr 96, 28.11.2006, edaspidi „ZPOOPZPES“), artiklid 1, 24 ja 25

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõtte

- 1 Bulgaaria Vabariigi patendiameti juhataja 3. juuli 2013. aasta otsusega registreeriti ZMGO alusel äriühing „Bulkons Parvomay“ AD geograafilise tähise „Lyutenitsa Parvomai“ kasutajaks seoses kaubaga „Lyutenitsa“. Riigi patendiamet väljastas registreeritud geograafilise tähise registreeritud kasutajate kohta tõendi, millest nähtub, et äriühing „Bulkons Parvomay“ OOD on kõnealuse geograafilise tähise registreeritud ainukasutaja.
- 2 Äriühingu „Konservinvest“ OOD taotluse alusel registreeris Bulgaaria patendiamet kombineeritud kaubamärgi „K Konservinvest Parvomayska lyutenitsa“ (registreeritud 12. veebruaril 1999 seoses klassi 29 kuuluvate kaupadega – Lyutenitsa) ning kombineeritud kaubamärgi „Parvomayska lyutenitsa Rachenitsa“ (taotlus esitatud 15. mail 2003 ning kaubamärk registreeritud 3. mail 2005). Kummaski kaubamärgis ei laiene kaubamärgi kaitse osale „parvomayska lyutenitsa (kõik väiketähelises kirjas kirjed)“.
- 3 Äriühing „Konservinvest“ OOD esitas geograafilise tähise „Lyutenitsa Parvomay“ registreerimise (3. juuli 2013. aasta) otsuse tühistamiseks vaide, mille alusel algatati haldusmenetlus. Vaide esitaja märkis, et Bulgaaria patendiameti juhataja ei ole pädev registreerima määruse nr 1151/2012 kohaldamisalasse kuuluva põllumajandustoote või toidu geograafilist tähist. Viidatud määruse kohaselt võib selliste põllumajandustoodete geograafilisi tähiseid registreerida ainult Euroopa Liidu tasandil ja vastavalt määruses sätestatud korrale, ja mitte riigisisese seaduse alusel.
- 4 Kõnealuses menetluses vaidlesid patendiamet ja äriühing „Bulkons Parvomay“ OOD taotlusele vastu põhjendusega, et geograafilise tähise „Lyutenitsa Parvomay“ registreerimise otsus on kehtiv haldusakt ja Bulgaaria patendiamet on pädev registreerima põllumajandustoote või toidu geograafilist tähist riigisisese korra alusel.
- 5 Varhoven administrativen sad (Bulgaaria Vabariigi kõrgeim halduskohus) jättis äriühingu „Konservinvest“ OOD taotluse, millega paluti taotleja geograafilise tähise registreerimise otsus tühistada, 12. juuli 2017. aasta otsusega rahuldamata põhjendusega, et just Bulgaaria patendiameti juhataja on liikmesriigi tasandil pädev geograafilist tähist registreerima. Määrus nr 1151/12 ei ole kohtuasjas kohaldatav, kuna pooled ei taotle sellega tagatud kaitse kohaldamist.
- 6 Seejärel esitas äriühing „Bulkons Parvomay“ OOD Sofiyski gradski sadile (Sofia linnakohus, Bulgaaria) äriühingu „Konservinvest“ OOD vastu hagi, taotledes kõnealusele geograafilisele tähisele kaitset riigisiseste tsiviilõigusnormide alusel. Eelkõige palus äriühing „Bulkons Parvomay“ OOD: (i) tuvastada, et kostja on rikkunud registreeritud geograafilisest tähisest „Lyutenitsa Parvomay“ hagejale tulenevaid õigusi seeläbi, et ta on kasutanud tähiseid „Parvomayska Lyutenitsa“, „Domashna edrosmyana“ ja „Parvomayska lyutenitsa Rachenitsa“ kaubanduslikul eesmärgil selleks, et tähistada toodet „Lyutenitsa“, mis on identne

tootega, mille jaoks on geograafiline tähis registreeritud; (ii) kohustada kostjat rikkumine lõpetama; (iii) määrata rikkumise esemeks oleva kauba konfiskeerimine ja hävitamine kostja kulul; (iv) mõista hageja kasuks välja kahjuhüvitis tekkinud varalise kahju ja saamata jäänud tulu eest ajavahemikul 1. november 2013 kuni 30. september 2014; (v) avaldada kohtuotsuse resolutsioon kostja kulul kahes päevalehes ja üleriigilise levikuga telekanalis.

- 7 Esimese astme kohus jättis nõuded rahuldamata. Sofiyski apelativen sad (Sofia apellatsioonikohus, Bulgaaria) tühistas 28. veebruari 2019. aasta otsusega esimese astme kohtu otsuse ja rahuldab nõuded täies ulatuses.
- 8 Vastuvõetamatusele tuginedes esitas äriühing „Konservinvest“ OOD apellatsioonikohtu otsuse peale kassatsioonkaebuse Varhoven kasatsionen sadile (Bulgaaria Vabariigi kõrgeim kassatsioonikohus, edaspidi „VKS“). 14. aprilli 2020. aasta määrusega andis VKS kassatsioonkaebusele apellatsioonikohtu otsuse vastuvõetavuse kontrollimiseks menetlusloa. Peale selle leiab VKS, et kassatsioonkaebuses sisalduv palve esitada Euroopa Kohtule määruse nr 1151/2012 tõlgendamiseks eelotsusetaotlus on põhjendatud, ja esitab eespool juba sõnastatud eelotsuse küsimuse. VKS hinnangul on vastus esitatud eelotsuse küsimusele oluline otsuse tegemiseks nõuete vastuvõetavuse kohta.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 9 Esimese astme kohtuks oleva Sofiyski gradski sadi (Sofia linnakohus, Bulgaaria) menetluses märkis hagejast äriühing „Bulkons Parvomay“ OOD, et ta on tema nimele registreeritud geograafilise tähise „Lyutenitsa Parvomay“ ainukasutaja. Kuna kostjat ei ole kõnealuse geograafilise tähise kasutajaks registreeritud, on kostja seeläbi, et ta on tähistanud enda toodetud tooted („Parvomayska lyutenitsa“, „Domashna edrosmlyana“, „Parvomayska lyutenitsa“ ja „Parvomayska lyutenitsa Rachenitsa“) tähisega „Parvomayska lyutenitsa“, rikkunud ZMGO sätteid. Kostja kasutab hageja nimele registreeritud geograafilist tähist ebaseaduslikult ja seetõttu eksitab ta tarbijaid kauba tegeliku päritolu osas. Nõuded on vastuvõetavad ja põhjendatud, kuna ZMGO, määrus nr 1151/2012 ja ZPOOPZPES reguleerivad erinevaid olukordi, mis üksteist vastastikku ei välista ega omavahel ei konkureeri, mistõttu annavad viidatud õigusnormid eri õigustele paralleelse kaitse.
- 10 Kostjast äriühing „Konservinvest“ OOD vaidleb nõuetele vastu põhjendusega, et ta ei ole rikkumisi toime pannud, kuna ta on kasutanud oma õigust tähistada oma tooteid enda nimele registreeritud kaubamärgiga. Peale selle ei saa geograafilist tähist kaitsta selle korra ja nende tingimuste alusel, millele tugineb hageja, kuna tulenevalt sellest, et kostja kaubamärgid on registreeritud varem, on määruse nr 1151/2012 artikkel 14 vahetult kohaldatav. Kostja väidab, et geograafiline tähis on registreeritud seadusjärgseid nõudeid rikkudes, kuna selliste põllumajandustoodete ja toidu nagu Lyutenitsa suhtes on määrus nr 1151/2012 vahetult kohaldatav ja seega on riigisiseste õigusnormide kohaldamine selliste kaupade registreerimise ja nende geograafiliste tähiste kaitse suhtes välistatud.

- 11 Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus, Bulgaaria) jättis hagi põhjendamata. Esimese astme kohus leidis, et ZMGO sätestab geograafiliste tähiste registreerimise üldise korra. Kohtu hinnangul on konkreetsel juhul tegemist spetsiifilise tootega (Lyutenitsa), mille suhtes on vahetult kohaldatav määrus nr 1151/2012. Määruse kohaselt tuleb põllumajandustoodete ja toidu (sealhulgas Lyutenitsa) geograafilised tähised registreerida Euroopa Komisjonis; kaitstud geograafilistest tähistest tulenev õiguskaitse liikmesriikides (sealhulgas Bulgaaria Vabariigis) tagatakse alles pärast registreerimist kaitstud geograafiliste tähistega põllumajandustoodeteid ja toitu hõlmavas Euroopa registris. Tähistid registreerib omal algatusel Bulgaaria patendiamet. Esimese astme kohus märkis, et ZPOOPZPES artikli 24 lõike 1 kohaselt tagatakse määruse nr 1151/2012 kohaldamisalasse kuuluvate põllumajandustoodete ja toidu õiguskaitse nende kandmisega garanteeritud traditsiooniliste toodete Euroopa registrisse. Lisaks sellele keelab viidatud seaduse artikli 25 lõike 1 punkt 1 kasutada tähist, nimetust või nime sellise põllumajandustoote või toidu geograafilise tähisena, mis ei ole kantud Euroopa registrisse. Tuginedes sellele, et sisuline hagemisõigus puudus, kuna geograafiline tähis ei olnud registreeritud nõuetekohaselt, jäeti nõuded rahuldamata.
- 12 Sofiyski apelativen sad (Sofia apellatsioonikohus, Bulgaaria) tühistas Sofiyski gradski sadi (Sofia linnakohus, Bulgaaria) otsuse ja rahuldab nõuded. Apellatsioonikohus leidis, et nõuded on vastuvõetavad. Sisuliselt lähtuti sellest, et hageja geograafilise tähise registreerimine oli õiguspärane ja et ZMGO (artiklid 75–77) näeb ette riigisisese korra kohaselt registreeritud geograafiliste tähiste tsiviilõigusliku kaitse, kusjuures esimese astme kohtu hinnanguga, et määrus nr 1151/2012 välistab riigisisese kaitse, ei nõustunud. Apellatsioonikohus leidis, et nõuded on põhjendatud, kuna Bulgaaria patendiamet ei olnud registreerinud kostjat geograafilise tähise kasutajaks, kuigi menetluslikult oleks seda saanud teha; seega on registreeritud geograafilisest tähisest hagejale tulenevat õigust rikutud. Seisukohta, et määrus nr 1151/2012 välistab riigisisese kaitse, ei jagatud. Apellatsioonikohus nõustus sellega, et nõuded on vastuvõetavad ja põhjendatud, kuna ZMGO, määrus nr 1151/2012 ja ZPOOPZPES reguleerivad erinevaid olukordi, mis üksteist vastastikku ei välista ega omavahel ei konkureeri, mistõttu annavad viidatud õigusnormid eri õigustele paralleelse kaitse.
- 13 Kassatsioonkaebusega väidab kassatsioonkaebuse esitaja („Konservinvest“ OOD), et PZR ZID ZMGO (DV nr 61/2018) §-st 8 tulenevalt on nõuded vastuvõetamatud. Viidatud säte näeb ette, et määruse nr 1151/2012 kohaldamisalasse kuuluvate põllumajandustoodete või toidu registreeritud geograafilistest tähistest tulenevate õiguste omajad ei saa esitada nõudeid seoses rikkumistega, mis on toime pandud enne seaduse jõustumist, samuti ei algatata halduskaristusmenetlusi seoses määruse nr 1151/2012 kohaldamisalasse kuuluvate põllumajandustoodete või toidu registreeritud geograafilistest tähistest tulenevate õiguste rikkumistega, mis on toime pandud enne seaduse jõustumist.
- 14 Sisuliselt märgib kassatsioonkaebuse esitaja, et kuna määrus nr 1151/2012, mis välistab riigisisese kaitse sellise geograafilise tähise puhul, mis on registreeritud

üksnes riigisisese korra alusel, on vahetult kohaldatav, siis on nõuded ka põhjendamatud.

- 15 Pooltevaheline vaidlus piirdub tegelikult küsimusega, kas geograafilisele tähisele „Lyutenitsa Parvomay“, mille registreeris Bulgaaria patendiamet üksnes riigisisese ZMGO alusel ajal, mil määrus nr 1151/2012 oli kohaldatav, saab laieneda Bulgaaria õiguskorras tagatud tsiviilõiguslik kaitse, kui kõnealune rikkumine on toime pandud Bulgaaria Vabariigi territooriumil ja rikkumise toimepanija on Bulgaaria õiguse alusel registreeritud ettevõtja. Teisisõnu tuleb kontrollida, kas on lubatav, et põllumajandustootete või toidu (nagu Lyutenitsa) geograafiline tähis registreeritakse ainult teatud liikmesriigis ja vastavalt selle liikmesriigi õigusnormidele ja et sellele tähisele laieneb üksnes riigisiseses õiguskorras ette nähtud kaitse, mitte aga liidu tasandil määrusega nr 1151/2012 sätestatud kaitse.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 16 Esmalt tuletab VKS meelde, et Bulgaaria riigisisese õiguskorra kohaselt on geograafilisele tähisele, sealhulgas põllumajandustoodete ja toidu geograafilisele tähisele, kui see on pädevas asutuses nõuetekohaselt registreeritud, tagatud riigisiseses õiguses ette nähtud kaitse; seega on kohtul võimalus sekkuda, et takistada mõnel muul õigussubjektil – olenemata kodakondsusest – tähist loata kasutamast. Sellega tagatakse esiteks kõrge kvaliteet tarbijatele ja toote spetsifikatsiooni järgimine ja teiseks hoitakse ära toote kvaliteedi halvenemine seetõttu, et sama toodet toodavad tootjad, kes ei ole kõnealuse korra kohaselt registreeritud.
- 17 Seejärel märgib VKS, et põllumajandustoodete ja toidu geograafilisi tähiseid hõlmava õiguskaitse sisu on ühenduse tasandil alates ühenduse esimesest õigusaktist, nõukogu 14. juuli 1992. aasta määrusest (EMÜ) nr 2081/92 kuni praegu kehtiva määruseni (EL) nr 1151/2012, millega on kehtetuks tunnistatud ja asendatud määrus (EÜ) nr 509/2006 ja määrus (EÜ) nr 510/2006, edasi arenenud. Viidatud praegu kehtiv õigusakt kajastab muutunud arusaama ühtsete kaitsemehhanismide loomiseks geograafiliste tähiste registreerimisega liidu tasandil.
- 18 Kvaliteedi ja ainulaadsuse poolest Euroopa teatud piirkondadega seostatavate põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähiste registreerimise aluseks olevate õigusaktide areng annab (arvestades eelkõige määruse nr 1151/2012 artiklit 9 koosmõjus määruse põhjendustega 15 ja 24) alust asuda seisukohale, et kõnealuseid tooteid ei saa registreerida riigisiselt ja neile ei laiene riigisisene õiguskaitse.
- 19 VKS leiab, et hoolimata kirjeldatud suundumusest määrusega reguleeritud õigusnormide arengus ei ole määruse nr 1151/2012 kohaldamisalasse kuuluvate põllumajandustoodete ja toidu registreerimise võimalus vaid liikmesriigi tasandil sõnaselgelt välistatud. Sõnaselgelt välistatud ei ole ka konkreetse kaitse võimalus

liikmesriigi territooriumil, kui sama põllumajandustoote kohalike tootjate vahel on vaidlus geograafilise tähise üle, mis on registreeritud vaid liikmesriigi tasandil, ja väidetavad rikkumised on toime pandud üksnes selle liikmesriigi piires.

- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et ühelt poolt puuduvad sõnaselged liidu õigusnormid, mis reguleeriksid põllumajandustoodete ja toidu geograafilise tähise paralleelse riigisisese registreerimise lubatavust ja sellest tulenevat kaitset vaid registreeriva liikmesriigi territooriumil. VKSi hinnangul toetab seda järeldust argument, et määruse nr 1151/2012 artikkel 9 ei välista sõnaselgelt määrusega hõlmatud põllumajandustoodete ja toidu geograafiliste tähiste riigisisest registreerimist ja riigisisest kaitset. Teiselt poolt annab viidatud säte tõlgendatuna koosmõjus määruse põhjendusega 15 ja 24 alust järeldada, et liikmesriigi tasandil kaitset reguleerivad riigisisese õigusnormid ei ole muudel kui viidatud sättes ette nähtud ajutise kaitse andmise juhtudel lubatavad.
- 21 Eespool kirjeldatud kaalutlustel leiab VKS, et määruse nr 1151/2012 artikli 9 tõlgendamine on tarvilik selleks, et hinnata, kas määrusega sätestatud kaitsekord välistab ZMGO kohase riigisisese kaitse võimaluse juhtudel, mil viidatud määrusega hõlmatud põllumajandustoodete ja toidu geograafilised tähised on ZMGOs sätestatud korra kohaselt registreeritud vaid Bulgaaria Vabariigi territooriumil ja taotletakse kaitset sama liikmesriigi residendist isiku vastu, kes on rikkumise toime pannud sellega, et ta kasutab nime, mis on registreeritud geograafilise tähisega sarnane.

TÖÖDOKUMENT